

Perfil professional a les biblioteques públiques: visió dels bibliotecaris mateixos

[Versió castellana]

① MARIA DELMÀS-RUIZ
Graduada en Informació i Documentació
Universitat Oberta de Catalunya

mariadelmas@gmail.com

① ALEXANDRE LÓPEZ-BORRULL
Professor
Estudis de Ciències de la Informació i de la
Comunicació
Universitat Oberta de Catalunya
alopezbo@uoc.edu

Opcions

PDF <meta />

[Metadades](#)

Resum

El perfil professional dels bibliotecaris ha anat evolucionant al llarg dels anys, en consonància amb els canvis que han afectat la biblioteca pública. En aquest article s'analitza com és aquest perfil actualment, des de l'òptica dels professionals mateixos. S'obté així una visió de les competències més valorades avui en dia, i es detecten els vessants del perfil que requereixen més incidència formativa. Com a resultat de l'anàlisi s'ha identificat la necessitat de perfils especialitzats, que també es podria cobrir amb la incorporació de professionals complementaris. Finalment, tot i que el perfil professional de bibliotecari s'adapta a grans trets a la nova realitat de les biblioteques públiques, també s'identifiquen les mancances percebudes pels professionals.

Resumen

El perfil profesional de los bibliotecarios ha ido evolucionando a lo largo de los años, en consonancia con los cambios que han afectado a la biblioteca pública. En este artículo se analiza cómo es este perfil actualmente, desde la óptica de los mismos profesionales. Se obtiene así una visión de las competencias más valoradas hoy en día, y se detectan las facetas del perfil que requieren más incidencia formativa. Como resultado del análisis se ha identificado la necesidad de perfiles especializados, que también se podría suplir con la incorporación de profesionales complementarios. Finalmente, aunque el perfil profesional de bibliotecario se adapta en gran medida a la nueva realidad de las bibliotecas públicas, también se identifican las carencias percibidas por los profesionales.

Abstract

The professional profile of the public librarian has evolved in response to the changes that constantly affect public libraries. In this article we analyze what the public librarian's job involves from the point of view of the professionals themselves. This allows us to examine the competences that are most highly valued and identify those areas in which professionals require more specific training. Our results indicate that there is a need for librarians with more specialized profiles, but that this need could also be satisfied by incorporating professionals whose profiles were complementary or overlapping. Finally, although the professional profile of the librarian is adapting to the needs of the modern public library, we can detect certain weaknesses, which the professionals themselves also perceive.

Rebut: 31/08/2015. Acceptat: 20/10/2015.

1 Introducció

Les biblioteques públiques d'avui en dia són el resultat d'unes profundes transformacions que han tingut lloc els darrers anys. Actualment, no només disposen d'un fons documental, que s'ha anat ampliat amb el pas del temps, sinó que ofereixen un seguit de serveis i porten lligada una important funció social. Aquesta

dimensió social no és nova, ja que forma part de l'ADN del servei bibliotecari (Alòs-Moner; Bailac; Hernández-Sánchez, 2015). D'aquesta manera les biblioteques públiques de l'actualitat no són espais reservats a la lectura o a l'estudi individual, sinó que són punts de trobada per a l'intercanvi cultural, la participació i la interacció, la cohesió social i l'aprenentatge comunitari, entre altres usos.

És nombrosa la literatura científica que ha analitzat aquests canvis i les adaptacions corresponents de les biblioteques i els professionals que hi treballen. Ja als anys noranta, Anglada (1993) advertia que "el futur de les biblioteques passava per l'adopció d'instruments nous i per l'adaptació del bibliotecari i de les biblioteques mateixes als valors canviants d'una societat que canvia constantment". Mañà i Mayol (1999) expressaven que "la biblioteca pública [...] es troba en un procés de canvi generat per diversos factors, entre els quals té un paper rellevant la utilització de les anomenades *tecnologies de la informació i la comunicació*; en gran manera, però, han estat les demandes de la societat, les transformacions socials, les que han exigint i comportat un replantejament dels objectius i dels serveis de la biblioteca pública". Moltes de les transformacions són conseqüència de l'impacte de les tecnologies, però també d'aspectes de caire social. Així mateix, un grup de treball coordinat per Tejada Artigas i Martínez González (Consejo de Cooperación Bibliotecaria, 2013) va caracteritzar els diferents perfils professionals del sistema bibliotecari espanyol.

Aquest article pretén obtenir una visió del perfil professional dels bibliotecaris que treballen en aquest nou escenari. Els bibliotecaris són uns professionals avesats a adaptar-se a les necessitats de cada moment, tant dels usuaris com de l'entorn. A partir d'aquesta afirmació, sorgeixen tot de preguntes, per exemple: tenen la formació, els coneixements i les habilitats per fer-hi front? Disposen d'eines i recursos suficients? Cal més especialització o fer més èmfasi en determinades competències? Quines oportunitats s'obren?

L'informe *Prospectiva 2020* (Consejo de Cooperación Bibliotecaria, 2013) assenyalava que no estem vivint en una època de canvis, sinó que estem davant d'un canvi d'època, i que les biblioteques seran una de les organitzacions més afectades per aquesta transformació constant i intensa. Aquesta situació requereix uns perfils de bibliotecari amb unes habilitats concretes i una gran flexibilitat per assumir els canvis. Alhora han de ser uns professionals oberts i atents a tot el que succeeix al seu entorn, i més enllà, i disposats a formar-se i renovar-se contínuament, un perfil que s'obre a horitzons professionals nous i amb una identitat clarament marcada pels fenòmens socials, culturals i tecnològics.

L'article que es presenta vol posar de manifest quines són les competències més valorades a l'actualitat, des de la perspectiva dels bibliotecaris mateixos, així com les mancances principals del perfil. D'aquesta manera, s'intenten assenyalar quines competències o aptituds caldria reforçar. Això ha de permetre, tot i que des d'una òptica general,¹ veure a quins reptes professionals s'enfronta el sector dels bibliotecaris de la biblioteca pública.

2 Objectius i metodologia

Amb la finalitat d'obtenir una visió sobre les competències desitjables, així com de les mancances, del perfil professional dels bibliotecaris a la biblioteca pública, es va decidir fer una enquesta per esbrinar el posicionament i l'opinió del col·lectiu. En la recollida i anàlisi de dades s'ha combinat el mètode qualitatiu amb el quantitatiu, i s'han utilitzat com a tècniques de recerca l'entrevista i l'enquesta. Les dades es van obtenir entre els mesos de març i abril del 2015.

Les entrevistes (vegeu l'apèndix A), que es van fer en primer terme i van servir de base per elaborar l'enquesta, es van concertar amb tres directores de biblioteques públiques. Es van seleccionar tres directores (amb diferents trajectòries a la professió i edats) pertanyents a biblioteques de diferents àmbits (una del Consorci de Biblioteques de la ciutat de Barcelona i dues de la Diputació de Barcelona), i també de diferents entorns (Barcelona, municipi de menys de 10.000 habitants i municipi de més de 10.000 habitants).

L'enquesta (vegeu l'apèndix B) consta de dotze preguntes i es va distribuir a través de tres vies: correus electrònics enviats a les biblioteques públiques de Catalunya, un missatge a la llista de distribució BibCat² i mitjançant la xarxa social Twitter. Amb aquestes vies s'intentava arribar al major nombre possible de bibliotecaris en actiu, una xifra difícil d'esbrinar de forma directa. L'enquesta la van respondre 185 bibliotecaris. Cal tenir en compte que aquesta mostra representa un subconjunt actiu del col·lectiu dels bibliotecaris, ja que els enquestats han respost de manera anònima i voluntària i no s'han pogut tenir en compte les no contestades. Segons dades oficials, l'univers consta de 573 bibliotecaris que treballen a la biblioteca pública.³ Algunes limitacions de la recerca va ser no interrogar per la tipologia de la biblioteca o la xarxa a què pertany, la categoria laboral o el gènere.

Les respostes corresponen majoritàriament a llicenciats en Documentació (53 %), seguit de diplomats en Biblioteconomia i Documentació (25 %). La resta de respostes provenen, bàsicament, de bibliotecaris amb estudis superiors de postgrau o màster i algun titulat del grau d'Informació i Documentació.

Mitjançant l'anàlisi de les dades es proposa una resposta a les qüestions següents:

- Quines són les competències i mancances del perfil professional considerades més rellevants pels bibliotecaris?
- Quina és la situació actual?
- Quines propostes de millora es poden fer?

3 Resultats

3.1 Competències

És evident que per poder adaptar-se a les necessitats de cada moment, tant dels usuaris com de l'entorn,

els bibliotecaris han de disposar no només dels mitjans necessaris sinó que també han de desenvolupar o potenciar unes competències, tant específiques com transversals. Per això es van fer una sèrie de preguntes que permetessin entreveure quines competències són les més valorades.

Les competències específiques més valorades pels enquestats són la comunicació amb els usuaris i l'equip, seguida de la iniciativa per innovar i la gestió de la informació.

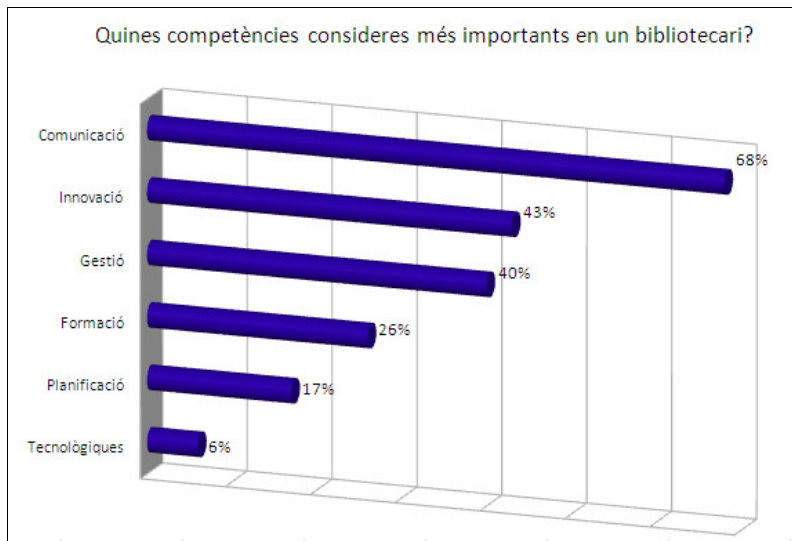

Figura 1. Competències específiques. Font: elaboració pròpia

Les entrevistes donen suport a aquestes dades ja que la competència en comunicació va ser també la més valorada. Un dels entrevistats va matisar que aquesta competència en comunicació ha d'incloure també la comunicació via xarxes socials.

La iniciativa per innovar també va ser la segona més valorada per dos dels entrevistats. Un d'ells va fer èmfasi en el fet que aquesta iniciativa ha de ser "tant per proposar com per recollir idees", en el sentit de saber recollir les necessitats dels usuaris i posteriorment planificar les accions adients per satisfer-les. Un dels entrevistats considera que la competència d'innovar "és fonamental i que és un tema que s'ha de treballar molt". Tot i això, els entrevistats reconeixen que a l'hora d'innovar tenen certs límits, imposats per la manca de recursos o pel fet de pertànyer a una xarxa de biblioteques. Pel que fa als recursos, la mancança no és només en termes d'inversió econòmica sinó també, i sobretot, en termes de disposició d'equips i temps per invertir a pensar sobre idees o projectes innovadors.

Les competències transversals més valorades pels enquestats són la flexibilitat per adaptar-se als canvis i la professionalitat.

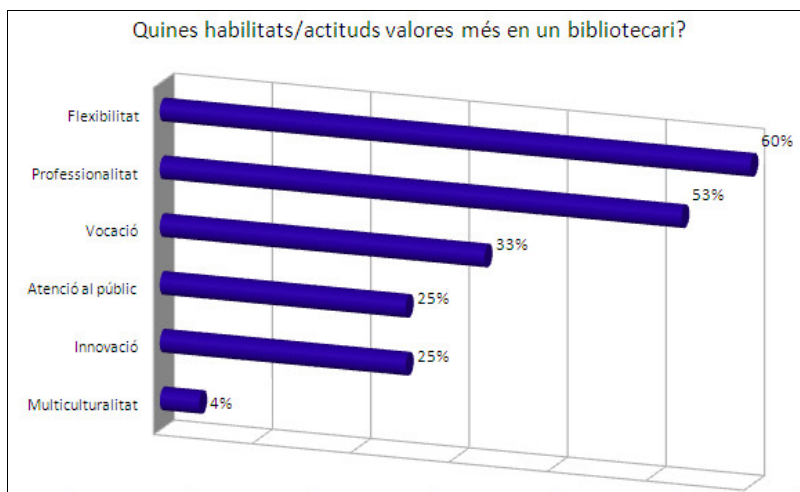

Figura 2. Competències transversals. Font: elaboració pròpia

Als entrevistats els va resultar complicat escollir només dues competències transversals, ja que consideren que totes són imprescindibles. Reconeixen, però, que no és fàcil trobar perfils que aglutinin totes aquestes competències i que, per això, i de manera ideal, seria convenient fer equips que sumessin totes les competències.

No sobta que la flexibilitat sigui la més valorada, ja que en un entorn canviant com l'actual és essencial. La professionalitat implica no només una adaptació a l'entorn, l'equip i usuaris, sinó també seguir els procediments de manera flexible per assolir els objectius (Salvador, 2003).

La professionalitat s'identifica amb la capacitat de tenir una visió global de les biblioteques, el treball en equip, les necessitats de l'entorn i dels usuaris i la millora constant de les habilitats professionals. Un dels entrevistats, tot valorant aquesta competència, va opinar que s'havia millorat molt en aquesta faceta, però

que era una via a treballar i a intensificar.

3.2 Mancances

Els resultats mostren que les mancances principals es troben en l'àmbit de la cultura empresarial, seguida per la gestió de conflictes i la iniciativa per innovar.

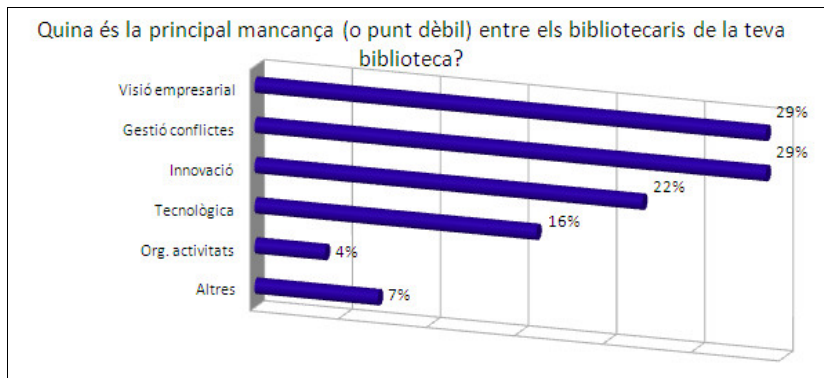

Figura 3. Mancances. Font: elaboració pròpia

A les entrevistes, aquesta manca de visió empresarial també es va detectar. Un dels entrevistats va fer especial èmfasi en aquesta manca de cultura empresarial, concretament amb aquestes paraules: "Crec que falta cultura empresarial. Sí, penso que seria molt interessant veure com estan funcionant els perfils professionals a les empreses, i que no siguem com una vida a part, paral·lela, sinó que tinguem molt en compte el que està passant a fora".

Un dels directors entrevistats identificava com a mancança important la part més social del bibliotecari. Mostrava la seva preocupació per la manca d'inquietud per conèixer l'entorn. Entre els enquestats que van respondre *Altres* a aquesta qüestió, n'hi ha que van identificar aquest fet: "manca implicació amb l'entorn", "manca la voluntat de servei", "més vocació".

De fet, i tenint en compte que les biblioteques tenen un fort component social, els altres entrevistats també van coincidir a valorar la part social del perfil com a molt important. Tot i això, consideren que no hi ha una formació adequada en aquest sentit: "La formació és escassa", "Es fa de manera molt intuïtiva, cal ser més professional".

3.3 Perfils especialitzats o complementaris

Atesos l'increment i la diversificació de tasques a les biblioteques públiques, es va preguntar si hi havia la necessitat de tenir bibliotecaris més especialitzats. La gran majoria dels enquestats consideren que sí que existeix aquesta necessitat.

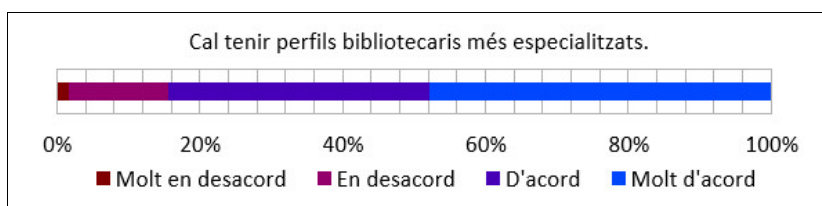

Figura 4. Perfils especialitzats. Font: elaboració pròpia

En aquesta mateixa línia, es va preguntar sobre altres perfils professionals que es podrien incorporar a les biblioteques com a complement del bibliotecari. El perfil més sol·licitat és el tecnològic, seguit del d'educador infantil i el de serveis socials. Aquestes dades coincideixen amb les obtingudes a les entrevistes.

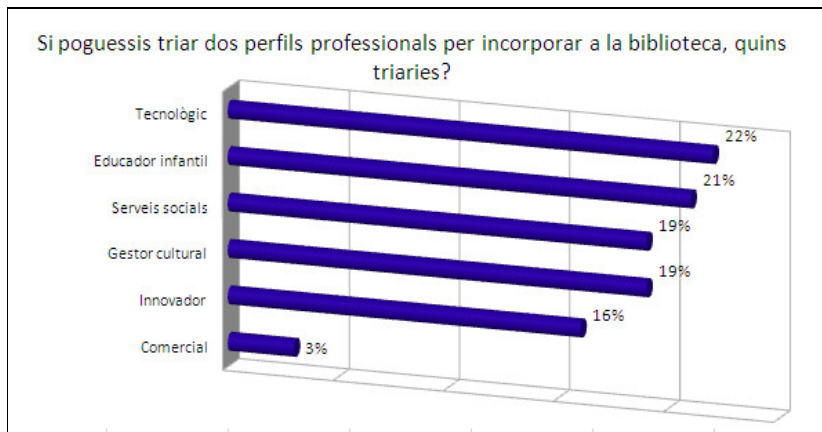

Figura 5. Perfils complementaris. Font: elaboració pròpia

Per acabar, es va preguntar sobre la relació de bibliotecaris respecte de la d'auxiliars que treballen a les biblioteques.

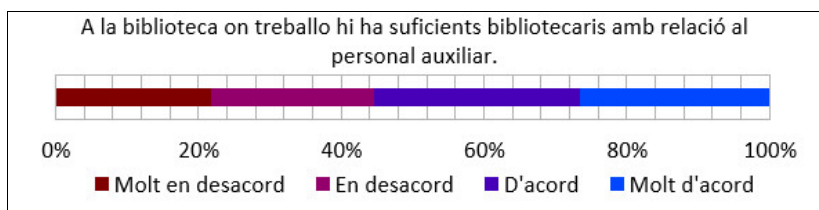

Figura 6. Ràtio bibliotecaris/auxiliars. Font: elaboració pròpia

La majoria dels enquestats consideren que a la biblioteca on treballen hi ha suficients bibliotecaris amb relació a auxiliars o personal de suport. Aquestes dades contrasten amb les obtingudes a les entrevistes, ja que se'n desprèn que el nombre de bibliotecaris és insuficient. La raó d'aquesta divergència pot raure en el fet que tots els entrevistats són directores, i opinen des d'una òptica directiva i de gestió. I això fa pensar que és possible que en la seva planificació d'accions per a la biblioteca trobin a faltar més professionals amb formació bibliotecària. Concretament, un dels entrevistats critica la proporció actual segons la qual s'adjudiquen el nombre de bibliotecaris i auxiliars: "La proporció actual és de dos bibliotecaris i sis auxiliars; caldria tenir la proporció inversa".

3.4 Formació

Si bé a l'enquesta no es va preguntar amb profunditat sobre la formació dels bibliotecaris, sí que es van incloure preguntes sobre aspectes concrets que van sorgir durant les entrevistes: l'atenció al públic i el paper del bibliotecari com a preceptor d'informació.

Pel que fa a l'atenció al públic hi ha un gran acord que ha de tenir un pes important en la formació dels bibliotecaris nous, tal com es va percebre durant les entrevistes.

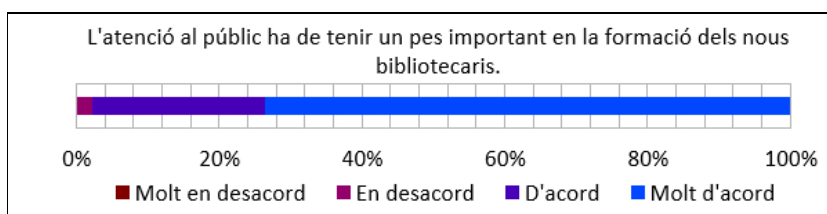

Figura 7. Atenció al públic. Font: elaboració pròpia

Respecte a la formació sobre el bibliotecari com a preceptor d'informació els resultats estan en la mateixa línia.

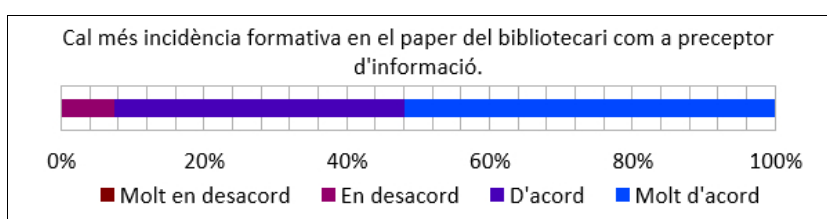

Figura 8. Preceptor d'informació. Font: elaboració pròpia

A les entrevistes es va debatre amb més profunditat sobre la formació dels bibliotecaris. Es va detectar que l'orientació a l'atenció al públic era un aspecte tot i que molt valorat, amb un dèficit formatiu important, al mateix nivell que la part més social del perfil comentada anteriorment. També es va preguntar, a les entrevistes, sobre la formació per assumir rols de gestió i/o directius, ja que segons

Permanyer ("A debat", 2010) és on existeix un dèficit més gran, i aposta perquè el grau d'Informació i Documentació ajudi a formar professionals en aquests àmbits. Els entrevistats van opinar que tot i ser veritat que existeix aquest dèficit, la formació per assumir rols directius o de gestió s'ha d'adquirir amb posterioritat i preferentment, quan ja s'ha adquirit experiència treballant a la biblioteca pública. Alhora, van fer extensiu aquest dèficit a l'àmbit de la gestió de recursos humans.

3.5 Tecnologies

Les noves tecnologies i Internet s'han introduït plenament a les biblioteques i tenen impacte en els seus serveis. Tots els entrevistats van coincidir que aquest és el canvi que ha tingut més incidència a la biblioteca pública.

A l'enquesta es va preguntar específicament sobre el paper dels bibliotecaris en l'alfabetització digital. Una gran majoria creuen que han de tenir un paper més actiu en aquest aspecte.

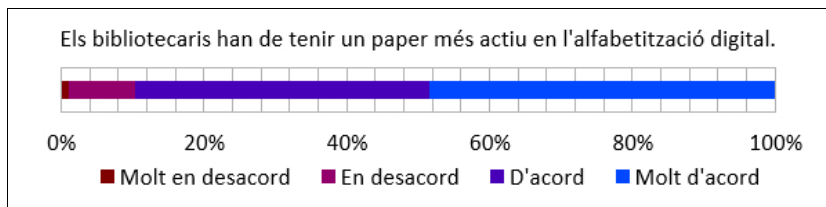

Figura 9. Alfabetització digital. Font: elaboració pròpia

Les respostes a les entrevistes van anar en la mateixa línia, ja que els entrevistats es van mostrar favorables a contribuir-hi tal com estan fent ara en l'àmbit de les tecnologies i especialment per reduir la fractura digital: "Podem tenir un rol important en fer que la fractura digital no sigui tan important. Sobretot amb tota una generació [*es refereix a la gent gran*]". Un dels entrevistats va opinar que hi ha temes com el del dret a l'oblit que es presenten com un horitzó nou per a ells: "Això del dret a l'oblit és una cosa molt cridanera i seria una oportunitat".

3.6 Adaptació

Finalment, es va demanar als enquestats que valoressin l'adaptació del perfil professional del bibliotecari. Tot i que un alt percentatge hi està d'acord o molt d'acord (65 %), és evident que hi ha una part important dels bibliotecaris que consideren que l'adaptació no és adequada (35 %).

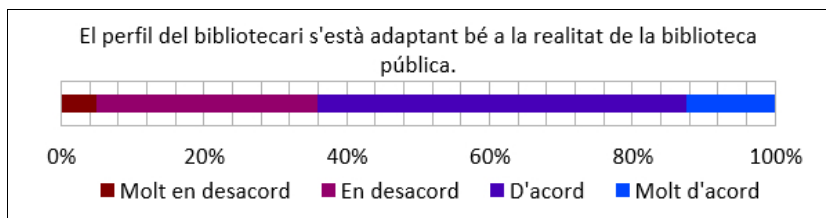

Figura 10. Adaptació. Font: elaboració pròpia

A les entrevistes no es va detectar un desacord tan important com a l'enquesta. Els entrevistats consideren que els canvis han estat progressius i assimilables; tanmateix, constaten que l'adaptació podria ser millor o extensiva a àrees que afecten la professió, com ara els processos de selecció de personal: "A nivell de recursos humans no s'han fet canvis per adaptar-se". Un dels entrevistats preveu que és ara quan arribaran canvis més profunds: "Ara vindrà un canvi més radical, que ens hi adaptem o tanquem".

4 Discussió

4.1 Foment de competències

Els resultats mostren que hi ha clarament unes competències que són especialment valorades i d'altres que necessiten un desenvolupament en major grau per aconseguir un perfil professional complet.

4.1.1 Comunicuem (millor!)

D'una banda, tenint en compte que la comunicació amb els usuaris i l'equip és la competència més valorada caldria fomentar-la i dotar-la de més professionalitat. Els estudis del mercat laboral d'Abadal, Borrego i Serra (2012) i d'Atenas (2010), ja informaven de la importància d'aquesta competència. Així, d'Abadal, Borrego i Serra (2012), després d'analitzar l'evolució temporal d'ofertes de feina en el camp de la informació i la documentació, declaraven que l'oferta referent als perfils clàssics (bibliotecaris, documentalistes, etc.) s'havia reduït i que aquesta davallada tenia "el contrapès en l'augment d'ofertes en l'àmbit del màrqueting i la comunicació, que passa del 6 % al 32 %". En aquesta mateixa línia, Atenas (2010) estableix, un cop analitzades les competències requerides per enfrontar-se al mercat de treball, que la comunicació és la competència "més sol·licitada amb un 17 % de les preferències, seguit amb un 12 % per la creativitat i la capacitat de cooperació". Aquestes dades estan en la línia amb les obtingudes en aquest article.

Evidentment, la comunicació té un fort component personal, de manera que hi haurà professionals més avesats a ser bons comunicadors. Tot i això, la comunicació és una competència que es pot aprendre, amb el suport d'un bon guió formatiu i pràctic. D'aquesta manera, potenciant la comunicació es podrien millorar algunes de les mancances detectades, com ara la gestió de conflictes, que, en el cas dels bibliotecaris, no és només important de cara a la seva relació amb els usuaris, sinó també interna, perquè la seva feina és bàsicament en equip.

En relació amb la comunicació cal destacar l'atenció al públic. Aquest és un punt molt valorat (26 % dels enquestats) amb un dèficit formatiu destacable, segons el que es va posar de manifest a les entrevistes. L'atenció al públic, tot i estar present de manera molt significativa a la biblioteca pública, és fruit d'una actitud personal de cada professional i molt intuïtiva. En paraules d'un dels directors entrevistats: "S'actua per sentit comú, per educació, però no és suficient amb això [...]. Hauria de ser més pautaada, més professional. Que no vingui tant d'una actitud, sinó que l'orientació a l'atenció al públic estigués més desenvolupada a nivell formatiu".

De fet, i lligant amb la comunicació, els resultats mostren que també cal més incidència formativa en el paper del bibliotecari com a preceptor d'informació. Tot i no tractar-se d'un rol nou, perquè són molts els bibliotecaris que des de sempre han treballat en aquest sentit, en els darrers anys s'ha vist que forma una part molt important del seu perfil. És evident que en aquesta funció, el perfil personal hi influeix de manera important, però potenciar una formació cultural àmplia dels bibliotecaris, tant des dels estudis com des dels llocs de feina, seria beneficiós.

De fet, aquest no és només un punt dèbil quant a la biblioteca pública de Catalunya sinó que és generalitzat. Arias-Coelho i altres (2014) exposen, amb relació a la competència per interrelacionar-se amb els usuaris, que "el aprendizaje de esta competencia, recibe una valoración del 6,65 por parte de los estudiantes, ante una valoración de importancia superior a 9,00 por parte de responsables de recursos humanos y estudiantes". En la mateixa línia, un article sobre les noves generacions de bibliotecaris, basat en els Estats Units (Fiels, 2015), estableix que la professió s'enfronta a un doble repte, el primer dels quals és formar una nova generació de bibliotecaris, amb una clara orientació al públic i amb coneixements tecnològics. El segon repte és canviar la percepció del públic sobre l'estat de la professió. En aquest darrer punt, la comunicació és essencial per poder arribar a tot tipus d'usuaris, millorar el paper dels bibliotecaris com a preceptors d'informació i alhora ajudar a desenvolupar la seva funció com a formadors. Per això sembla necessari treballar de manera més directa i reglada l'atenció al públic, tant a escala teòrica com pràctica.

4.1.2 Innovem (més!)

La segona competència més valorada és la iniciativa per innovar, que és alhora la segona mancança detectada. Anglada (2014) és taxatiu amb aquest tema, i afirma que si la generació actual de bibliotecaris no és capaç d'introduir canvis radicals en el paper de les biblioteques, la seva continuïtat està seriosament amenaçada. Així, la figura de l'*innovbrarian*, introduïda per Foote (2013), es presenta com un complement important per acoblar al perfil actual del bibliotecari. Foote emfatitza aquest rol del bibliotecari que s'atreveix a ser pioner, a provar coses noves, a encomanar l'entusiasme i donar suport a la innovació. No es tracta només d'innovar per millorar o adaptar-se millor a les necessitats de cada moment, sinó que cal fer un pas més enllà i actuar com a xarxa de suport per a tots els usuaris de la biblioteca amb idees innovadores.

És per tot això que cal prendre's seriosament la competència d'innovació en sentit ampli i treballar intensament perquè deixi de ser una mancança. Si bé és cert que durant les entrevistes es van detectar certs límits a l'hora d'innovar, segurament una forta conscienciació del col·lectiu de bibliotecaris respecte de la innovació ajudaria a flexibilitzar aquests límits. Per tant, cal treballar en el sentit d'inculcar un esperit creatiu, capaç de superar el temor al fracàs, que permeti iniciar projectes nous i mostrar un bibliotecari atrevit i obert.

4.2 Cultura empresarial en un perfil públic

La cultura empresarial és la mancança més important segons les dades obtingudes. Es pot enfocar des de diferents punts de vista: a l'hora d'innovar, a l'hora de la selecció de personal, en qüestions de màrqueting, etc.

En la gestió diària de la biblioteca pública s'han anat introduint conceptes que fins fa poc eren propis i exclusius del món empresarial privat: planificació estratègica, màrqueting, avaluació de resultats, qualitat de serveis i productes, mercat de la informació, etc. (Lozano, 2002). Tanmateix, hi ha facetes relacionades directament amb els perfils professionals que haurien d'evolucionar cap a un vessant més empresarial. Concretament, en l'àmbit dels recursos humans i la selecció de personal. La valoració és poc positiva, en el sentit que els directors preferirien més autonomia a l'hora d'escollir els perfils. Podria ser convenient, i amb l'objectiu d'aconseguir el perfil més adient a cada lloc de treball, que en aquest àmbit s'establís un sistema més similar al de l'empresa privada. D'aquesta manera, i sense deixar de banda els principis de selecció que regnen en l'àmbit públic, es podrien prendre mesures perquè els directors tinguessin cert paper a l'hora de seleccionar el personal, amb la finalitat de trobar el perfil que millor encaixés a cada biblioteca i a cada lloc de feina per cobrir. Alhora caldria establir les mesures de control adients per evitar favoritismes inadequats.

En un debat publicat a la revista *Ítem* ("A debat", 2010) es tracten alguns temes amb relació a la cultura empresarial i el perfil dels bibliotecaris i documentalistes i que, per tant, es poden aplicar al bibliotecari públic. Per exemple, Permanyer parla sobre el concepte del *màrqueting* i expressa "que s'ha de saber vendre el producte i el servei, però sembla que no en saben, no s'interessen i no se'n preocupen", referint-se als bibliotecaris. Davant d'aquesta afirmació, i en el mateix debat, Montero opina que "això va lligat a l'àmbit públic, i defensa que en l'àmbit privat això no passa perquè existeix la necessitat de vendre

el servei". El bibliotecari ha de saber protegir els interessos dels usuaris, saber *vendre* tot el que pot oferir des del seu lloc i crear tots aquells beneficis que generin un valor afegit a la comunitat. És evident que en aquesta faceta del bibliotecari es detecten mancances, però també caldria ponderar fins a quin punt el paper del bibliotecari ha d'assumir rols del món privat.

4.3 Especialització bibliotecària o perfils addicionals?

El 85 % dels enquestats consideren que cal tenir perfils bibliotecaris més especialitzats. Per tant, és evident que s'ha d'apostar per l'especialització.

Els estudis actuals del grau d'Informació i Documentació formen bibliotecaris sense especialitzar. De fet, i en el cas de la Universitat Oberta de Catalunya, per exemple, cal seguir específicament la menció de Biblioteca i Centre de Documentació del grau si es volen adquirir coneixements generals propis de l'àmbit de les biblioteques. Existeixen estudis de màster o postgrau que permeten especialitzar-se en certes àrees però l'oferta és limitada. La Universitat de Barcelona és la que ofereix aquests estudis, que es concreten en tres màsters: el de Gestió i Direcció de Biblioteques i Serveis d'Informació, el de Biblioteca Escolar i Promoció de la Lectura i el de Biblioteques i Col·leccions Patrimonials.

Atenas (2010) afirma que "s'obté la carrera de bibliotecari i arxivista amb un caire generalista, mentre que el mercat, en canvi, està demanant gent especialitzada en algunes àrees com dret, medicina o ciències. Actualment la formació dels professionals en aquestes especialitzacions s'assoleix sobretot al llarg del temps i en aquelles persones que van acumulant experiència en la seva organització, la qual cosa suposa molt de temps invertit en les organitzacions per a l'aprenentatge de la persona implicada, i és el que es coneix com a *formació continuada*".

Seria interessant valorar quins perfils especialitzats (gestió cultural, infantil, legal, màrqueting, etc.) són els que s'ajusten a les necessitats actuals i proveir la formació reglada adient. Ara bé, cal ser conscients del fet que la introducció de diverses especialitzacions formatives necessita d'uns recursos i un treball previ important.

Una alternativa a l'especialització seria la introducció d'altres perfils professionals a les biblioteques públiques. Tal com han mostrat els resultats, els més demanats serien el perfil tecnològic i el d'educador infantil. Del perfil més tecnològic del bibliotecari se'n parlarà en l'apartat següent. Sobta però, que el perfil més demanat sigui aquest, quan la competència tecnològica no és una de les més valorades segons els enquestats (només un 6 %).

Pel que fa al perfil d'educador infantil, és important tenir present que els usuaris infantils tenen unes necessitats diferents. Idealment, la presència d'un bibliotecari especialitzat en infants beneficiaria el servei. Becerra (2012) aporta un punt de vista interessant en parlar de la biblioteca escolar, que seria perfectament aplicable a l'àrea infantil de les biblioteques públiques. L'autor reivindica el paper d'educador del bibliotecari a la biblioteca escolar. Per això, i per poder donar un servei adequat a aquest tipus d'usuaris, és necessari que aquesta figura del bibliotecari que tracta amb infants hagi de tenir coneixements pedagògics, psicològics o de gestió curricular. Ara bé, a falta de bibliotecaris amb aquest perfil, seria interessant incorporar auxiliars amb alguna formació en l'àmbit de la infància, algú que pogués atendre de manera adient aquestes necessitats específiques.

4.4 Bibliotecaris tecnològics

Els bibliotecaris han hagut d'adaptar-se a l'evolució constant de l'àmbit de les tecnologies. Tal com expressen Abadal i Anglada (2010) hi ha una relació directa entre tecnologia i desenvolupament de la professió. Els bibliotecaris no només utilitzen les tecnologies com a una eina de treball més, sinó que tenen també un paper important a l'hora de fer-les arribar als usuaris. Segons Atenas (2010), els bibliotecaris "han de ser capdavanters en l'ús de la tecnologia i han de demostrar un coneixement ampli, profund i actualitzat en camps del coneixement pertinents a la tecnologia actual".

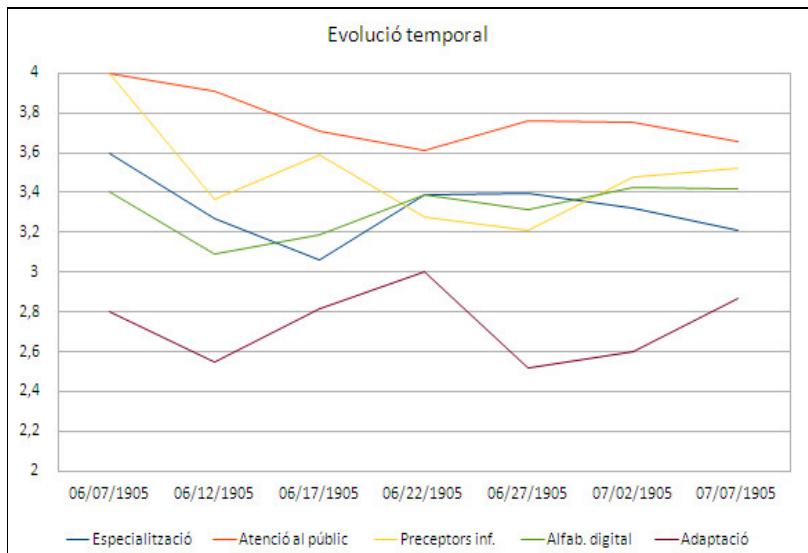
A la biblioteca pública, els bibliotecaris han d'assumir un rol important pel que fa a l'alfabetització digital. Amb l'increment de la informació accessible en línia, el bibliotecari es presenta com el mitjancer d'aquesta informació i els usuaris no alfabetitzats digitalment. Recordem que la *Declaració de Lió* (IFLA, 2014) crida les biblioteques, com a intermediàries de la informació, a garantir que tothom pugui accedir, comprendre, utilitzar i compartir la informació, que és una font necessària per al desenvolupament sostenible i les societats democràtiques.

El perfil més sol·licitat per incloure a les biblioteques públiques, segons l'enquesta, és el d'un perfil tecnològic (43 % dels enquestats). Tot i això, la competència tecnològica no és ni de lluny la més valorada (només un 6 %), i tan sols un 14 % dels enquestats la consideren com a mancança. D'una banda, això fa pensar que tot i que els bibliotecaris considerin que caldria incorporar un professional de tipus tecnològic a la biblioteca, no estarien disposats a assumir aquesta competència ells mateixos. I és per això que una opció seria incorporar un perfil específicament tecnològic que s'ocupés, més professionalment, d'aquest àmbit. De l'altra, però, els bibliotecaris són conscients de la importància de les tecnologies i cal donar-los les eines i la formació adients perquè puguin desenvolupar amb èxit aquest rol, sigui al nivell que sigui.

4.5 Evolució temporal de les respostes

S'ha analitzat la possible relació entre l'any de finalització dels estudis dels bibliotecaris i les respostes a certes preguntes de l'enquesta.

En la figura 11 es

representa la mitjana de les respostes en l'eix d'ordenades, respecte de l'any de finalització dels estudis (en l'eix d'abscisses). S'han agrupat les dates en períodes de cinc anys. Per exemple, en l'abscissa "1990" s'hi representen els enquestats que han acabat els estudis entre el 1986 i el 1990 (els dos inclosos). Cal tenir en compte que el primer període, que correspon al tram "fins al 1985", tan sols conté cinc enquestats. Aquest fet explica que en dues de les respostes "Preceptors inf." i "Atenció al públic" s'hi obté el valor extrem. La resta de respostes serien: 1985–1990: 11; 1991–1995: 17; 1996–2000: 18; 2001–2005: 33; 2006–2010: 40, i 2011–2015: 53.

En termes generals s'observa que no hi ha una dependència significativa en les qüestions analitzades.

5 Conclusions

Els bibliotecaris a la biblioteca pública han demostrat al llarg del temps que tenen la capacitat per adaptar-se als canvis que van marcant la seva evolució. Per això és important que cada cert temps s'analitzin com són aquests perfils per identificar les mancances o punts principals a millorar. Així es pot obtenir una visió real dels reptes que cal assumir i superar.

Reprement les qüestions que es plantejaven a l'inici de l'article, es pot concloure que l'adaptació dels perfils professionals és en general bona, tot i que hi ha alguns aspectes a millorar, els quals no només afecten el perfil en si mateix sinó, per exemple, l'accés als llocs de treball i la gestió dels recursos humans.

Quant al perfil pròpiament, s'han detectat unes competències que cal reforçar formativament: l'atenció al públic, la visió empresarial, la innovació i el rol com a preceptors d'informació. Els estudis del grau d'Informació i Documentació inclouen assignatures que intenten formar els futurs professionals en aquests àmbits. Assignatures com ara Iniciativa emprenedora i Gestió de la innovació o Tècniques de gestió i comunicació en són alguns exemples. D'aquesta manera, els titulats recentment surten al mercat amb una base formativa, de caire general, en aquests camps. Ara bé, seria convenient oferir més formació per reforçar aquestes competències als bibliotecaris que ja estan en actiu, així com en temes de gestió, planificació i direcció.

També caldria plantejar-se i començar a encarar seriosament l'especialització de perfils, que ha d'encaixar alhora amb un perfil flexible i polivalent. Per tant, l'evolució del perfil bibliotecari es presenta complexa, en la mesura que pot ser difícil trobar un equilibri entre la part més generalista i l'especialització.

Pel que fa als aspectes de gestió de recursos humans, seria interessant indagar sobre com estan funcionant els perfils professionals en l'àmbit privat. No es tractaria de calcar-ne el funcionament, però sí de mirar quins aspectes positius pot aportar al funcionament de les biblioteques públiques. Per exemple, dotar d'un major grau d'autonomia els directores de les biblioteques seria favorable per cobrir els llocs amb els perfils més adients, és a dir, cercar i poder triar el perfil que realment encaixa en aquella posició i en aquella biblioteca en particular.

Finalment, cal tenir present que les biblioteques públiques són un dels serveis públics més ben valorats pels ciutadans, i en aquest fet els bibliotecaris hi tenen un paper destacable i crucial. Perquè "el reconeixement de la qualitat dels serveis bibliotecaris és completament dependent de l'actuació del personal que els produeix" (Salvador Ugalde, 2003). Per tant, cal treballar ambiciosament perquè aquests bibliotecaris, que són uns actors actius i essencials en la societat de la informació, puguin assolir totes les fites que es proposin i puguin desenvolupar plenament el seu perfil professional.

6 Línies d'investigació futures

Com a línies d'investigació futures seria interessant elaborar una enquesta i distribuir-la entre estudiants i professors del grau d'Informació i Documentació per obtenir una visió sobre la formació actual. També es podrien analitzar objectivament els plans d'estudis universitaris. D'aquesta manera es podria analitzar, per exemple, en quin nivell s'està treballant per millorar les mancances detectades en aquest article. Així mateix, considerem oportú que s'iniciïn treballs d'aquest tipus liderats per l'Administració mateixa per

millorar algunes limitacions metodològiques d'aquesta recerca i poder establir onades successives que donen perspectiva i continuïtat a una vessant tan dinàmica com són les competències professionals.

Bibliografia

Abadal, Ernest; Anglada, Lluís (2010). "Tecnologia i biblioteques: una mirada al passat per veure els reptes del futur". *Ítem: revista de biblioteconomia i documentació*, núm. 52 (gener-juny), p. 23–36.

<<http://www.raco.cat/index.php/Ítem/article/view/247189/331071> (<http://www.raco.cat/index.php/Ítem/article/view/247189/331071>) >. [Consulta: 10/05/2015].

Abadal, Ernest; Borrego, Ángel; Serra, Rafael (2012). "Mercat laboral dels professionals de la informació: evolució de l'oferta i dels perfils ocupacionals". *BID: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, núm. 29 (desembre). <<http://bid.ub.edu/29/abadal1.htm> (<http://bid.ub.edu/29/abadal1.htm>) >. [Consulta: 12/03/2015].

Alòs-Moner, Adela; Bailac, Assumpta; Hernández-Sánchez, Hilario (2015). "Dimensión social de las bibliotecas públicas". *Anuario ThinkEPI*. Barcelona: Grupo ThinkEPI, vol. 9, p. 66–71.

"A debat: els bibliotecaris documentalistes estan capacitats per cobrir els llocs de treball emergents..." (2010). [taula rodona amb: Mercè Andreu, Cristina Domínguez, Mònica Montero, Jordi Permanyer i Amadeu Pons] *Ítem: revista de biblioteconomia i documentació*, núm. 53 (juliol-desembre), p. 9–18.

<<http://www.raco.cat/index.php/Ítem/article/view/217160/334662> (<http://www.raco.cat/index.php/Ítem/article/view/217160/334662>) >. [Consulta: 12/03/2015].

Anglada, Lluís (2014). "¿Son las bibliotecas sostenibles en un mundo de información libre, digital y en red?". *El profesional de la información*, vol. 23, n.º 6 (noviembre-diciembre), p. 603–611.

<http://www.elprofesionaldeinformacion.com/contenidos/2014/nov/07_esp.pdf (http://www.elprofesionaldeinformacion.com/contenidos/2014/nov/07_esp.pdf) >. [Consulta: 15/05/2015].

— (1993). "El futur de les biblioteques i el bibliotecari del futur". *Ítem: revista de biblioteconomia i documentació*, núm. 13 (juliol-desembre), p. 5–24. <<http://www.raco.cat/index.php/Ítem/article/view/22428/22262> (<http://www.raco.cat/index.php/Ítem/article/view/22428/22262>) >. [Consulta: 15/05/2015].

Arias-Coello, Alicia; Simón-Blas, Clara; Simón-Martín, José (2014). "Competencias profesionales de los postgraduados en el Máster de Gestión de la Documentación, Bibliotecas y Archivos desde la perspectiva de empleadores, estudiantes y profesores". *Revista española de documentación científica*, vol. 37, n.º 3 (julio-septiembre). <<http://redc.revistas.csic.es/index.php/redc/article/view/862/1155> (<http://redc.revistas.csic.es/index.php/redc/article/view/862/1155>) >. [Consulta: 24/03/2015].

Atenas, Javiera (2010). "Bibliotecaris, documentalistes i competències professionals". *Ítem: revista de biblioteconomia i documentació*, núm. 53 (juliol-desembre), p. 19–29. <<http://www.raco.cat/index.php/Ítem/article/view/217161/334663> (<http://www.raco.cat/index.php/Ítem/article/view/217161/334663>) >. [Consulta: 12/03/2015].

Baiget, Tomàs (2006). "Les quinze coses que més han influït en la biblioteconomia i la documentació en els darrers quinze anys". *Ítem: revista de biblioteconomia i documentació*, núm. 43 (maig-agost), p. 69–90.

<<http://www.raco.cat/index.php/Ítem/article/view/40917/102495> (<http://www.raco.cat/index.php/Ítem/article/view/40917/102495>) >. [Consulta: 24/03/2015].

Bailac, Assumpta (2004). "Los usuarios y los profesionales de la biblioteca pública en el nuevo entorno de la sociedad de la información". *Pez de plata: bibliotecas públicas a la vanguardia*, n.º 1.

<<http://eprints.rclis.org/6429/1/bailac.pdf> (<http://eprints.rclis.org/6429/1/bailac.pdf>) >. [Consulta: 05/04/2015].

Becerra, Daniel (2012). "Maestro bibliotecario frente a bibliotecario escolar: reflexiones sobre el futuro de la biblioteca escolar". *Mi biblioteca*, n.º 29, p. 43–45. <<http://www.alonsoquijano.org/mibiblioteca/contenido/>

[sites/default/files/Bibliotecas%20Escolares%20primavera%202012.pdf](http://www.alonsoquijano.org/mibiblioteca/contenido/sites/default/files/Bibliotecas%20Escolares%20primavera%202012.pdf) (<http://www.alonsoquijano.org/mibiblioteca/contenido/sites/default/files/Bibliotecas%20Escolares%20primavera%202012.pdf>) >. [Consulta: 10/10/2015].

Carrión-Gútiérrez, Alejandro (2013). "Informe de situación de las bibliotecas públicas españolas en 2012". *El profesional de la información*, vol. 22, n.º 3 (mayo-junio), p. 250–258. [Consulta: 27/03/2015].

Cassella, Maria; Morando, Maddalena (2012). "Fostering new roles for librarians: skills set for repository managers a results of a survey in Italy". *LIBER Quarterly*, vol. 21, no. 3/4, p. 407–428

<<http://liber.library.uu.nl/index.php/lq/article/view/URN%3ANBN%3ANL%3AUI%3A10-1-113637> (<http://liber.library.uu.nl/index.php/lq/article/view/URN%3ANBN%3ANL%3AUI%3A10-1-113637>) >. [Consulta: 05/04/2015].

Consejo de Cooperación Bibliotecaria. Grupo de Trabajo sobre Perfiles Profesionales (2013). *Perfiles profesionales del Sistema Bibliotecario Español: fichas de caracterización*. Carlos Miguel Tejada Artigas, Belén Martínez González (coord.). Madrid: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

<<http://travesia.mcu.es/portaln/jspui/bitstream/10421/6841/1/perfilesprofesionalesSBE.pdf> (<http://travesia.mcu.es/portaln/jspui/bitstream/10421/6841/1/perfilesprofesionalesSBE.pdf>) >. [Consulta: 10/10/2015].

Consejo de Cooperación Bibliotecaria. Grupo Estratégico para el Estudio de Prospectiva sobre la Biblioteca en el Nuevo Entorno Informacional y Social (2013). *Prospectiva 2020: las diez áreas que más van a*

- cambiar en nuestras bibliotecas en los próximos años. José Pablo Gallo León (coord.). Madrid: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. <<http://travesia.mcu.es/portaln/jspui/handle/10421/7460> (<<http://travesia.mcu.es/portaln/jspui/handle/10421/7460>) >. [Consulta: 05/04/2015].
- Espelt, Constança; Pons, Amadeu (1997). "La formació universitària en biblioteconomia i documentació a Espanya: estat de la qüestió". *Bibliodoc: anuari de biblioteconomia, documentació i informació*. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Docentalistes de Catalunya, p. 29–40. <<http://www.raco.cat/index.php/Bibliodoc/article/view/56064> (<<http://www.raco.cat/index.php/Bibliodoc/article/view/56064>) >. [Consulta: 05/04/2015].
- Fiels, Keith Michael (2011). "A library 'state of the state': trends, issues, and myths". *Advances in librarianship: librarianship in times of crisis*. Anne Woodworth (ed.), vol. 34, p. 3–17.
- Foot, Carolyn (2013). "Innovators: librarians as innovators". *Internet @schools*, vol. 20, no. 1 (January-February), p. 26–27.
- García-Alsina, Montserrat; Ortoll, Eva; Lopez-Borrull, Alexandre (2011). "Aplicaciones emergentes de la inteligencia competitiva en las universidades". *El profesional de la Información*, vol. 20, n.º 5 (septiembre-octubre), p. 503–509. <<http://www.elprofesionaldeinformacion.com/contenidos/2011/septiembre/03.pdf> (<<http://www.elprofesionaldeinformacion.com/contenidos/2011/septiembre/03.pdf>) >. [Consulta: 20/03/2015].
- Gharst, Loretta (2010). "Librarians forever!". *Computers in libraries*, vol. 30, no. 10 (December), p. 6–11. <<http://www.infotoday.com/cilmag/dec10/Gharst.shtml> (<<http://www.infotoday.com/cilmag/dec10/Gharst.shtml>) >. [Consulta: 20/03/2015].
- Hannabuss, Stuart (1996). "Research interviews". *New library world*, vol. 97, no. 5, p. 22–30. <<http://www.emeraldinsight.com/doi/full/10.1108/03074809610122881> (<<http://www.emeraldinsight.com/doi/full/10.1108/03074809610122881>) >. [Consulta: 20/03/2015].
- Hernández-Pérez, Tony; García-Moreno, María-Antonia (2013). "Datos abiertos y repositorios de datos: nuevo reto para los bibliotecarios". *El profesional de la información*, vol. 22, n.º 3 (mayo-junio), p. 259–263.
- Huvila, Isto [et al.] (2013). "What is librarian 2.0: new competencies or interactive relations? A library professional viewpoint". *Journal of Librarianship and Information Science*, vol.45, no. 3 (September), p. 198–205.
- IFLA (2014). *Declaració de Lió sobre l'accés a la informació i el desenvolupament*. <<http://www.lyondeclaration.org/content/pages/lyon-declaration-ca.pdf> (<<http://www.lyondeclaration.org/content/pages/lyon-declaration-ca.pdf>) >. [Consulta: 01/06/2015].
- Lankes, R. David (2011). *The atlas of new librarianship*. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Lawal, Ibrinke O. (2009). *Library and Information Science Research in the 21st century: a guide for practising librarians and students*. Oxford: Chandos.
- Llueca, Ciro (2008). "Les biblioteques públiques i les biblioteques escolars: estat de la situació i línies de futur". *Ítem: revista de biblioteconomia i documentació*, núm. 48 (gener-juny), p. 31–48. <<http://www.raco.cat/index.php/Item/article/view/103185/224436> (<<http://www.raco.cat/index.php/Item/article/view/103185/224436>) >. [Consulta: 25/04/2015].
- López-Borrull, Alexandre; Ortoll, Eva; García-Alsina, Montserrat; Corbasí-Morales, Josep (2010). "Inteligència competitiva com a eina d'adaptació de les universitats i de la informació i la documentació a l'EEES i al nou mercat laboral". *Ítem: revista de biblioteconomia i documentació*, núm. 53 (juliol-desembre), p. 30–41. <<http://www.raco.cat/index.php/Item/article/view/217162/334664> (<<http://www.raco.cat/index.php/Item/article/view/217162/334664>) >. [Consulta: 01/04/2015].
- Lozano, Roser (2002). "Gestionar para cambiar: las bibliotecas públicas ante los retos de la sociedad de la información y del conocimiento". En: *I Congreso Nacional de Bibliotecas Públicas. La biblioteca pública: portal de la sociedad de la información*. Valencia, 29, 30 y 31 de octubre de 2002. Madrid: Ministerio de Cultura, Subdirección General de Información y Publicación, p. 423–432. <http://www.mcu.es/bibliotecas/docs/Cooperacion/com_425.pdf (<http://www.mcu.es/bibliotecas/docs/Cooperacion/com_425.pdf) >. [Consulta: 05/04/2015].
- Mañà, Teresa; Mayol, Carme (1999). "La biblioteca pública avui". *Bibliodoc: anuari de biblioteconomia, documentació i informació*. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Docentalistes de Catalunya, p. 27–42.
- Massis, Bruce (2014). "The digital librarian". *New library world*, vol. 115, no. 9/10, p. 496–499.
- Mathews, Brian (2014). "Librarian as futurist: changing the way libraries think about the future". *Libraries and the academy*, vol. 14, no. 3 (July), p. 453–462.
- Mei, Xinya (2014). "Cultivation of high-quality librarians". *Quality & quantity*, vol. 48, no. 2 (March), p. 1135–1142.
- Myburgh, Sue; Tammaro, Anna Maria (2012). "Education for digital librarians: some European observations". *Library and Information Science: Library and Information Science trends and research: Europe*. Amanda Spink; Jannica Heinström (ed.), vol. 6, p. 217–245.
- Rowley, Jennifer (2011). "Innovation for survival: from cooperation to collaboration". *Advances in*

librarianship: librarianship in times of crisis. Anne Woodworth (ed.), vol. 34, p. 207–224.

Ruddock, Bethan (2012). *The new professional's toolkit*. London: Facet.

Salvador Ugalde, Lluís (2010). "Formació i desenvolupament professional a les Biblioteques de Barcelona". *Ítem: revista de biblioteconomia i documentació*, núm. 53 (juliol-desembre). <<http://www.raco.cat/index.php/Ítem/article/view/217167/334669>> <<http://www.raco.cat/index.php/Ítem/article/view/217167/334669>>. [Consulta: 25/04/2015].

— (2003). "Perfils professionals i gestió per competències a les biblioteques públiques". *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, núm. 11 (desembre). <<http://bid.ub.edu/11salvad.htm>> <<http://bid.ub.edu/11salvad.htm>>. [Consulta: 10/03/2015].

Santos, Gemma (2010). "VIII jornades de CRAI–REBIUN (Alacant, 29–30 d'abril de 2010)". *Ítem: revista de biblioteconomia i documentació*, núm. 53 (juliol-desembre), p. 108. <<http://www.raco.cat/index.php/Ítem/article/view/217169/334671>> <<http://www.raco.cat/index.php/Ítem/article/view/217169/334671>>. [Consulta: 05/04/2015]

Sare, Laura; Bales, Stephen Edward (2014). "Professional identity: a grounded theory study of veteran academic librarians". *Library review*, vol. 63, no. 8/9, p. 574–589.

Shank, John D.; Bell, Steven (2011). "Blended librarianship: [re]envisioning the role of librarian as educator in the digital information age". *Reference & User Services Quarterly*, vol. 51, no. 2 (Winter), p. 105–110. <https://www.slcc.edu/internalaudit/docs/Teaching_Become%20Blended%20Librarianship.pdf>. [Consulta: 05/04/2015].

Sipilä, Sinikka (2015). "Strong libraries, strong societies". *El profesional de la información*, vol. 24, n.º 2 (marzo-abril), p. 95–101. <<http://www.elprofesionaldeinformacion.com/contenidos/2015/mar/02.pdf>> <<http://www.elprofesionaldeinformacion.com/contenidos/2015/mar/02.pdf>>. [Consulta: 17/04/2015].

Solé Vilanova, Imma; Miró Ferré, Alba; Pinén Escofet, Neus (2008). "La biblioteca como reflejo de la diversidad cultural en la ciudad: la biblioteca Sant Pau-Santa Creu de Biblioteques de Barcelona". En: *IV Congreso Nacional de Bibliotecas Públicas. BP: bibliotecas plurales*. A Coruña, 24, 25 y 26 de noviembre de 2008. Madrid: Ministerio de Cultura, Subdirección General de Publicaciones, Información y Publicaciones, p. 491–504. <http://travesia.mcu.es/portaln/jspui/bitstream/10421/561/1/com_459.pdf> <http://travesia.mcu.es/portaln/jspui/bitstream/10421/561/1/com_459.pdf>. [Consulta: 10/03/2015].

Tammaro, Anna Maria (2012). "The Bologna Process impact on Library and Information Science Education: towards Europeanisation of the curriculum". *Library and Information Science: Library and Information Science trends and research: Europe*. Amanda Spink; Jannica Heinström (ed.), vol. 6, p. 195–215.

Tzoc, Elías; Millard, John (2011). "Technical skills for new digital librarians". *Library Hi Tech news*, vol. 28, no. 8, p. 11–15.

Vassilakaki, Evgenia; Moniarou-Papaconstantinou, Valentini (2015). "A systematic literature review informing library and information professionals emerging roles". *New library world*, vol. 116, no. 1/2, p. 37–66.

Wasike, Jotham (2013). "Social media ethical issues: role of a librarian". *Library Hi Tech news*, vol. 30, no. 1, p. 8–16.

Willey, Malia (2014). "Library instructor development and cultivating a community of practice". *Advances in librarianship*. Anne Woodworth; W. David Penniman (ed.), vol. 38, p. 83–100.

Youngok, Choi; Rasmussen, Edie (2006). "What is needed to educate future digital librarians: a study of current practice and staffing patterns in academic and research libraries". *D-lib magazine*, vol. 12, no. 9 (September). <<http://www.dlib.org/dlib/september06/choi/09choi.html>> <<http://www.dlib.org/dlib/september06/choi/09choi.html>>. [Consulta: 05/04/2015].

Apèndixs

A. Entrevista

La "nova" biblioteca

1. Dels següents 8 canvis, tècnics i socials, quins són els 2 que consideres que han tingut un impacte més gran a la biblioteca pública:

- **Obertura** de la biblioteca; que s'obre cap a la gent i ofereix nous usos i no només serveis generals sinó també personalitzats. Pas de biblioteca dipòsit de llibres a espai de trobada per compartir experiències, centre d'aprenentatge, etc. (Comporta millora en els espais.)
- Incorporació de les **tecnologies** de la informació i de la comunicació (TIC) i **Internet**: automatització de catàlegs i accés als catàlegs col·lectius, simplificació de processos (p. ex. catalogació, control d'adquisicions, etc.).
- **Multiculturalitat** i globalització.
- Canvis en la composició de la **col·lecció**, introducció de nous suports als fons de les biblioteques (*ebooks*, etc.). Col·leccions híbrides (suport paper/digital).
- Passar de posseir la informació a fer-la **accessible**.
- Paper de la biblioteca com a **formadora** en temes d'accés a la informació i com a garantia que els usuaris puguin fer servir les tecnologies de la informació.
- **Cooperació**: entre biblioteques i amb agents externs.
- **Retallades** en el pressupost.

2. Consideres que hi ha hagut una bona adaptació per part dels bibliotecaris?

Perfil professional: valoració de competències, habilitats, etc.

En un debat publicat a la revista *Ítem* (2010), Jordi Permanyer, afirma que "a les biblioteques públiques realment no trobes a faltar competències, sinó que tinguin habilitats en moltes coses i també sentit comú".

1. Comparteixes aquesta opinió?
2. De les següents competències, habilitats o actituds quines (màx. 2 de cada apartat) valores més?
  - a. Competències:
    - i. Comunicació.
    - ii. Gestió de la informació i documentació.
    - iii. Tecnològiques.
    - iv. Planificació i organització.
    - v. Iniciativa per innovar i "vendre" els serveis que ofereixen les biblioteques.
    - vi. Formatives (a l'hora d'adquirir un rol formador de cara als usuaris).
  - b. Actituds/Habilitats:
    - i. Vocació de servei i entusiasme.
    - ii. Orientació a l'atenció al públic.
    - iii. Identificació amb l'entorn i implicació (sentit de pertinença).
    - iv. Reconeixement de la diversitat i la multiculturalitat.
    - v. Professionalitat (treball en equip, visió global, etc.).
    - vi. Flexibilitat.
3. Quina creus que és la mancança més important, si és que creus que n'hi ha alguna, en el perfil bibliotecari d'avui en dia?
4. Consideres que hi ha predisposició —i autonomia— per fer coses noves? Hi ha oportunitat per a l'error?
5. En aquesta biblioteca, per exemple, creus que hi ha prou bibliotecaris? (en relació amb els auxiliars).
6. Si poguessis triar un perfil professional —que no fos bibliotecari o auxiliar de biblioteques— per incorporar a la biblioteca, quin seria? Per què?

Formació / Mercat laboral

En el mateix debat citat abans, es menciona que el nou grau —d'Informació i Documentació— "ha d'ajudar a formar professionals perquè puguin assumir rols directius, rols de gestió, que és on tenim un dèficit més gran".

1. Creus que existeix aquest dèficit?
2. No sé si coneixes els plans d'estudis del grau d'Informació i Documentació i/o treballes amb algú que hagi obtingut el títol recentment. Consideres que la formació és adequada a l'escenari de les biblioteques públiques d'avui en dia?

Social

Les biblioteques han passat a tenir un fort component social, ja que són espais de participació, d'interacció i cohesió social, d'aprenentatge comunitari, etc.

1. Consideres que el perfil social del bibliotecari és una part important?
2. Hi ha una bona formació en aquest aspecte, per fer front a aquesta realitat? (anticipació a les necessitats dels usuaris, etc.).
3. El treball conjunt entre biblioteques ja és una dinàmica habitual avui en dia, però com veus la figura del bibliotecari a l'hora d'establir projectes conjunts amb altres equipaments culturals? És un perfil prou obert a temes culturals que excedeixin els límits de la biblioteca?

Tecnologia

La tecnologia ha variat no només la manera d'accedir a la informació, sinó també la manera de treballar a les biblioteques i ha obert un ventall de nous serveis/activitats per oferir.

1. Consideres satisfactòria la formació (ja sigui en el grau o com a formació contínua) que es dona als bibliotecaris en aquest aspecte?
  - a. Pel que fa les tasques de treball diàries.
  - b. Com a eina de comunicació amb usuaris (xarxes socials, etc.).
2. El servei *eBiblio*, si no vaig errada, està a punt d'entrar en funcionament. Com encareu des de la biblioteca aquesta iniciativa?
3. Actualment, els bibliotecaris ja no només han de saber on trobar la informació, sinó que també tenen un paper a l'hora de fer arribar la tecnologia als usuaris, com a educadors/formadors. Quin nivell d'implicació comporta això? Consideres que heu d'assumir un paper actiu en alguns temes?, per exemple:
  - a. Podeu fer més èmfasi en la fractura digital?
  - b. Han d'ajudar els bibliotecaris a gestionar el dret a l'oblit de la ciutadania?
  - c. Esteu disposat a assumir fites educatives, com ensenyar a programar? (Em consta que hi ha biblioteques que han començat a fer tallers per a nens gràcies a *Code Club*). Hauria de saber programar un bibliotecari?

B. Enquesta

Enquesta sobre els perfils professionals a la biblioteca pública

Valora el teu grau d'acord (4)/desacord (1) amb les següents afirmacions.

1. Quina (o quines) titulacions tens relacionades amb la feina de bibliotecari?
  - Diplomatura de Biblioteconomia i Documentació.
  - Llicenciatura de Documentació.
  - Grau d'Informació i Documentació.
  - Postgrau/Màster.
  - Altres:
2. Quin any vas completar els estudis principals (excloent-hi màsters/postgraus)?
3. Quines competències consideres més importants en un bibliotecari? (Tria'n dues).
  - Comunicació amb els usuaris i amb l'equip.
  - Saber formar/educar els usuaris (alfabetització digital, comprensió lectora, cerca d'informació, etc.).
  - Gestió de la informació i la comunicació.
  - Tenir iniciativa per innovar (crear nous projectes, atrevir-se a provar noves iniciatives...).
  - Planificació i organització del dia a dia.
  - Tecnològiques.
4. Quines habilitats/actituds valors més en un bibliotecari? (Tria'n dues).
  - Flexibilitat per adaptar-se als canvis i a la diversitat d'usuaris. Identificació i implicació amb l'entorn (barri, ajuntaments, associacions, etc.).
  - Orientació a l'atenció al públic.
  - Professionalitat (treball en equip, visió global, etc.).
  - Reconeixement de la diversitat i multiculturalitat dels usuaris i/o l'equip.
  - Entusiasme amb la feina (vocació).
5. Quina és la principal mancança (o punt dèbil) entre els bibliotecaris de la teva biblioteca?
  - Iniciativa i capacitat per innovar.
  - Cultura empresarial/comercial.
  - Competència tecnològica (sistemes informàtics de la biblioteca, xarxes socials...).
  - Gestió de conflictes.
  - Interès a organitzar activitats socials/culturals (no necessàriament relacionades amb els usos tradicionals de la biblioteca).
  - Altres:
6. Si poguessis triar dos perfils professionals —que no fossin bibliotecaris o auxiliars de biblioteques— per incorporar a la biblioteca, quin dels següents triaries?
  - Perfil comercial.
  - Perfil d'educador infantil.
  - Perfil de gestor cultural.
  - Perfil innovador.
  - Perfil de serveis socials.
  - Perfil tecnològic.
7. A la biblioteca on treballa hi ha suficients bibliotecaris amb relació al personal auxiliar o de suport.
8. Cal tenir perfils bibliotecaris més especialitzats (per exemple, en infància, màrqueting, gestió cultural, etc.).
9. L'atenció al públic ha de tenir un pes important en la formació dels nous bibliotecaris.
10. Cal més incidència formativa en el paper del bibliotecari com a preceptor d'informació.
11. Els bibliotecaris han de tenir un paper més actiu en l'alfabetització digital.
12. El perfil professional del bibliotecari s'està adaptant bé a la realitat de la biblioteca pública.

Notes

¹ Tot i pretendre generalitzar les dades, és evident que l'entorn (situació geogràfica, ubicació, usuaris) i el tipus de biblioteca pot influir en els perfils bibliotecaris.

² La llista de distribució BibCat té 2.316 subscriptes, segons dades del juny de 2015.

³ Estadístiques culturals de Catalunya (2015), http://dadesculturals.gencat.cat/ca/estadistiques_culturals_catalunya/ (http://dadesculturals.gencat.cat/ca/estadistiques_culturals_catalunya/).

Citació recomanada

Delmàs Ruiz, Maria; López Borrull, Alexandre (2015). "Perfil professional a les biblioteques públiques : visió dels bibliotecaris mateixos". *BID: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, núm. 35 (desembre) . <<http://bid.ub.edu/35/delmas.htm>>. [Consulta: 17-12-2015].

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Universitat Oberta
de Catalunya

Entrada

Facultat de Biblioteconomia i Documentació (UB) (<http://www.ub.edu/biblio>)

Carrer Melcior de Palau 140, 08014-Barcelona

Graus (<http://www.ub.edu/biblio/futurs/>)

Màsters (<http://www.ub.edu/biblio/masters/masters.html>)

Doctorat (<http://www.ub.edu/biblio/doctorat-dinformacio-i-documentacio-en-la-societat-del-coneixement.html>)

Altres estudis (<http://www.ub.edu/biblio/cursos-de-formacio-continuada/altra-oferta-formativa.html>)

Recerca (<http://www.ub.edu/biblio/recerca/7.html>)

Estudis de Ciències de la Informació i de la Comunicació (UOC)

(http://www.uoc.edu/portal/ca/estudis_arees/ciencias_informacio_comunicacio/docencia/index.html)

Rambla del Poble Nou, 156, 08018-Barcelona
(publicacions@uoc.edu)

Oferta formativa (http://www.uoc.edu/portal/ca/estudis_arees/ciencias_informacio_comunicacio/docencia/oficials/index.html)

Coneix la UOC (<http://www.uoc.edu/portal/ca/universitat/index.html>)

Recerca i innovació

(<http://www.uoc.edu/portal/ca/recerca-innovacio/index.html>)

Viu la UOC (<http://www.uoc.edu/portal/ca/viu-la-uoc/index.html>)

Estudia a la UOC
(<http://estudis.uoc.edu/>)